

แผนแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก

พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

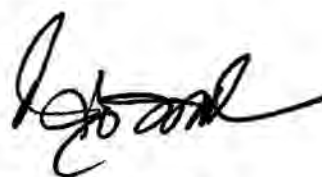
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

คำนำ

เด็กเป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงของการพัฒนาอย่างรวดเร็วเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และได้รับการตอบสนองของความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูจากบิดา มารดา หรือครอบครัว การเข้าถึงและการใช้บริการด้านการป้องกัน การคุ้มครองและแก้ไข การฟื้นฟูและการพัฒนาจึงจะเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่พึ่งตนเอง และมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคมได้เต็มตามศักยภาพ อย่างไรก็ตามพบว่าเด็กจำนวนหนึ่งที่ขาดโอกาส และเสียโอกาสในการพัฒนาตนเองตามวัย ด้วยเหตุผลและอุปสรรคนานาประการ

ดังนั้น คณะอนุกรรมการประสานการจัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในภาวะยากลำบาก ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) ได้จัดทำแผนแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบากขึ้นและได้สำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความอุตสาหะ วิริยะ และความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ นักวิชาการ และเยาวชนผู้ผ่านภาวะวิกฤต โดยการใช้กระบวนการศึกษาสภาพปัญหา และการมีส่วนร่วมทั้งในระดับพื้นที่ และระดับชาติทั่วประเทศ คณะอนุกรรมการฯ มีความคาดหวังให้แผนฉบับนี้ เป็นเครื่องมือในการกำหนดความต้องการของพื้นที่ในการแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของเด็กเฉพาะกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือจากสังคมเป็นพิเศษ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการและคำของบประมาณ ตามแผนปฏิบัติการในพื้นที่ระดับชุมชนต่อไป

ในนามของคณะอนุกรรมการประสานการจัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในภาวะยากลำบาก ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้สนับสนุนในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก ให้เสร็จสิ้นลงด้วยความเรียบร้อย เพื่อนำเสนอคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีประกาศใช้ต่อไป

(นายไสว พรหมณี)

ประธานคณะอนุกรรมการประสานการจัดทำแผน
เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในภาวะยากลำบาก

คำนำ

สารบัญ

บทที่ 1

การจัดทำแผนแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์	6
3. เป้าหมาย	6
4. ลักษณะของแผน	7
5. การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ	7
6. การติดตามและประเมินผล	7

บทที่ 2

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก	9
1. มาตรการพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน อย่างยั่งยืน	9
2. มาตรการพัฒนาระบบช่วยเหลือ ค้ำครอง ป้องกัน บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนา	13
3. มาตรการพัฒนาคุณภาพบริการทางสังคม	15
4. มาตรการพัฒนากลไกการบริหารและการจัดการ	16
5. มาตรการทางกฎหมาย	18

บรรณานุกรม

19

ภาคผนวก

22

บทที่ 1

แผนแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก พ.ศ. 2545 - 2549

1. หลักการและเหตุผล

1.1 สถานการณ์ทางสังคม

จากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 ได้มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญก่อให้เกิดปัญหาโครงสร้างทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อน และยังไม่ได้รับความสนใจในการแก้ไข ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้ขาดความมั่นคงทางสังคม ชุมชนและครอบครัว ตลอดจนการจัดการบริการของภาครัฐยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศและประชาชน

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ได้ปรับแนวคิดให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยกลุ่มเด็กในภาวะยากลำบากเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่ต้องได้รับการพัฒนา อย่างไรก็ตาม ในปี 2541 ได้เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อคนในสังคม ในขณะที่ปัญหาเดิมยังคงมิได้รับการแก้ไข และแนวคิดใหม่ยังคงต้องให้เวลาในการปรับเปลี่ยน การจัดสรรงบประมาณและการจัดบริการยังไม่มุ่งที่จะตอบสนองความต้องการของคนแต่ละกลุ่มในสังคม เนื่องจากกฎระเบียบยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบันมีภาครัฐและเอกชนได้ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กเหล่านี้อยู่แล้ว แต่มีลักษณะกระจัดกระจาย ขาดการประสานงานที่ดี ขาดข้อมูลสถิติ และกฎ ระเบียบหลายอย่างยังเป็นเงื่อนไขและอุปสรรคในการกระจายโอกาสที่เด็กจะเข้าถึงบริการทางการศึกษา สาธารณสุขและนันทนาการ ซึ่งภาครัฐต้องจัดระบบการดูแลและแก้ไขปัญหานี้ให้กับกลุ่มเด็กในภาวะยากลำบากอย่างเร่งด่วน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมไทยอย่างเป็นปกติสุข และไม่ก่อปัญหาให้สังคม ชุมชนและครอบครัวเพิ่มมากขึ้น

1.2 คำจำกัดความ

เด็กในภาวะยากลำบากคือ บุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ประสบปัญหาและไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากสังคมเป็นพิเศษอย่างมาก เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

- (1) เด็กถูกปล่อยปละละเลย ได้แก่ เด็กเร่ร่อน/ขอทาน เด็กถูกทอดทิ้งและกำพร้า เด็กในสลัม/ชุมชนแออัด

- (2) เด็กถูกละเมิดสิทธิ ได้แก่ เด็กถูกทารุณ โสเภณีเด็ก เด็กถูกข่มขืนและแรงงานเด็ก
- (3) เด็กประพฤติดันไม่เหมาะสม ได้แก่ เด็กติดสารเสพติด ตั้งครรภ์นอกสมรส เด็กก่ออาชญากรรม/ต้องคดี เด็กเข้ารับการฝึกอบรมในสถานพินิจ เด็กมีวามสุขในสถานบริการและสถานเริงรมย์
- (4) เด็กพิการทางกาย/ทางจิตใจ/พิการทางสติปัญญา
- (5) เด็กขาดโอกาส/ยากจนเข้าไม่ถึงบริการ ได้แก่ ไม่ได้เรียนหนังสือ ลูกกรรมกร-ว่างงาน
- (6) เด็กได้รับผลกระทบจากเอดส์ ได้แก่ เด็กเป็นเอดส์ เด็กกำพร้าเพราะพ่อแม่เป็นเอดส์

1.3 สถานการณ์เด็กในภาวะยากลำบาก

โครงสร้างและสภาพปัญหาของเด็กในภาวะยากลำบากแต่ละกลุ่มมีลักษณะแตกต่างกันไป ซึ่งเด็กหนึ่งคนอาจมีสภาพปัญหาซ้ำซ้อนมากกว่า 1 ลักษณะ และปัญหาหนึ่งอาจนำไปสู่อีกสาเหตุปัญหาหนึ่ง ดังสภาพปัญหาของเด็กแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

(1) เด็กถูกปล่อยปละละเลย

สภาพสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่อเด็ก โดยเฉพาะการอพยพย้ายถิ่นของประชากรเพื่อการประกอบอาชีพ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจากครอบครัวเดี่ยวหลายลักษณะ ความไม่พร้อมของแม่ในการเลี้ยงดูบุตรเนื่องจากมีอายุน้อย ขาดวุฒิภาวะในการดำรงชีวิต ครอบครัวมีความเครียด เกิดการหย่าร้าง รวมทั้งความยากจนที่ทำให้เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่น้อยลง ถูกปล่อยปละละเลย ถูกทอดทิ้ง จากการสำรวจข้อมูลสวัสดิการสังคมระดับครัวเรือนทั่วประเทศ พ.ศ. 2542 พบว่า จำนวนครัวเรือนที่สำรวจ 7,587,176 ครัวเรือน มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลงมาทั้งหมด 8,111,925 คน ซึ่งเป็นเด็กที่ไม่อยู่กับพ่อแม่ 1,209,045 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.9 ของจำนวนเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีทั้งหมด ซึ่งเป็นเด็กกำพร้า 37,524 คน และเด็กถูกทอดทิ้ง จำนวน 147,200 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.46 และร้อยละ 1.81 ของจำนวนเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีทั้งหมด ตามลำดับ ขณะที่สถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์สามารถรับเด็กไว้ในอุปการะ ในปี 2541 ได้ จำนวนเพียง 6,260 คน และในปี 2542 รับได้จำนวน 6,097 คน ส่วนสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนที่จดทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์สามารถรับเด็กได้ ในปี 2541 จำนวน 69,964 และในปี 2542 จำนวน 119,163 คน ตามลำดับ

นอกจากนี้ ยังพบว่าบางรายต้องออกมาเร่ร่อน/ขอทานเพื่อการยังชีพ ซึ่งพบว่า มีเด็กเร่ร่อน/ขอทานที่ร่างกายปกติ จำนวน 1,420 คน และเด็กเร่ร่อน/ขอทานร่างกายพิการ จำนวน 182 คน

2) เด็กถูกละเมิดสิทธิ

เด็กที่ถูกละเมิดสิทธิเป็นเด็กที่ถูกทารุณทั้งร่างกาย จิตใจและทางเพศรวมถึงการใช้แรงงานเด็กอย่างไม่เป็นธรรม และการใช้เด็กให้กระทำความผิด ทั้งนี้ เด็กถูกกระทำทารุณโดยบุคคลใกล้ชิดคือ บิดามารดา ผู้ปกครอง นายจ้างหรือครู จากจำนวนเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือที่ผ่านมาไม่เกินปีละ 100 คน แรงงานเด็กที่มีอายุ 13-14 ปี มีจำนวน 280,000 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2539) และจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ รอบที่ 1, ลดลงเหลือ 159,600 คน ในปี 2542 ส่วนโสเภณีเด็กซึ่งปัจจุบันมีทั้งเด็กหญิงและเด็กชายได้มีกระบวนการล่อลวงและจัดหาเด็กค้าประเวณีที่มีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น บางรายก็ยึดอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจ และจากการช่วยเหลือของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ในปี 2541 อ้างในร่างนโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี, (2542) พบว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ 88 ราย เด็กถูกทำร้ายทารุณ 33 ราย โสเภณีเด็ก 7 ราย แรงงานเด็ก 4 ราย

3) เด็กประพฤติดัวไม่เหมาะสม

เป็นกลุ่มเด็กที่หาทางออกและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ด้วยวัยที่อยากรู้ อยากรูเห็น อยากรลอง หรือติดเพื่อน เป็นสาเหตุที่ง่ายต่อการเสี่ยงของเด็กที่จะประพฤติดัวไม่เหมาะสม เด็กใช้สารเสพติด ซึ่งไม่มีข้อมูลชัดเจน แต่จากประมาณการจำนวนผู้ติดยาเสพติดทั้งประเทศสาขากลุ่มอาชีพและสถาบันของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาในปี 2536 มีจำนวนทั้งสิ้น 1.2 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นนักเรียนในสถาบันการศึกษา จำนวน 71,666 คน ในปี 2542 สำนักวิจัยเอแบค-เคเอสซีอินเตอร์เนคโพลล์ ได้สำรวจวิจัยคาดประมาณจำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่ามีนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจำนวน 663,290 คน ซึ่งแสดงให้เห็นจำนวนเด็กที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่มีผู้ลงทะเบียนเข้ารับการรักษา ระหว่างปี 2535 – 2540 อยู่ในช่วง 61 – 91 คน ต่อประชากร 100,000 คน และในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน เปรียบเทียบกับปี 2542 มีรายงานสถิติผู้เข้ารับการรักษาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอายุตั้งแต่ 19 ปีลงมา จำนวน 9,464 คน แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ยังไม่ยอมมารับการบำบัดรักษา และจากรายงานประจำปี 2541 ของศาลเยาวชนและครอบครัว มีเด็กและเยาวชนใน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 38,472 คน ซึ่งพนักงานอัยการได้ดำเนินการฟ้องเป็นคดีอาญา จำนวนสูงถึง 33,474 คน นอกจากนี้ ยังพบว่ามียุวชนตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ และกลุ่มที่หาทางออกโดยแสดงพฤติกรรมรุนแรง ชอบทะเลาะวิวาทระหว่างหมู่คณะก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรืออันตรายต่อบุคคลอื่นด้วย

4. เด็กพิการทางกาย/จิตใจ/พิการทางสติปัญญา

เด็กพิการทางกาย/ทางจิต/พิการทางสติปัญญา มีทั้งเด็กที่พิการทางร่างกายทางการได้ยิน ทางสติปัญญาและทางจิต ซึ่งส่วนใหญ่พบว่ามีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุ จากสารพิษปนเปื้อนในอาหารและพิการโดยกำเนิด ตามลำดับ มหาวิทยาลัยมหิดลได้สำรวจข้อมูลพื้นฐานคนพิการในวัยเรียนและก่อนวัยเรียนในปี 2541 พบว่าประเทศไทยมีผู้พิการอายุ 0 - 19 ปี อยู่ทั้งสิ้น 66,585 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.38 ของประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน ความพิการของเด็กเหล่านี้มีลักษณะซ้ำซ้อนและส่วนใหญ่ยังขาดโอกาสเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานและถูกเลือกปฏิบัติ เพราะสังคมเชื่อว่าคนพิการไม่มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้เท่าเทียมกับคนปกติและเป็นภาระของสังคม โดยเฉพาะเครื่องมือสำหรับช่วยอำนวยความสะดวกคนพิการยังมีราคาแพง แม้ว่าพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มีผลบังคับใช้แล้ว แต่กฎเกณฑ์ของผู้พิการที่จะได้รับการฟื้นฟู ยังไม่เอื้อต่อผู้พิการบางประเภททำให้ผู้พิการเหล่านั้นเสียโอกาส ประกอบด้วยผู้ปกครองบางคนยังไม่สนใจนำบุตรหลานมาจดทะเบียนคนพิการ เพราะมีความเชื่อว่าจะไม่ได้ประโยชน์

นอกจากนี้ รายงานของสำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข, (2541) พบว่าปัญหาสุขภาพจิตมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้น จากสถิติการฆ่าตัวตายของประชาชน รวมทุกกลุ่มอายุ มีจำนวน 5,096 ราย ซึ่งมีวัยรุ่นฆ่าตัวตายในช่วงอายุ 10-14 ปี จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.30 และช่วงอายุ 15-24 ปี มีจำนวน 1,309 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.69

5) เด็กขาดโอกาสและยากจน

ครอบครัวชนบท ซึ่งไม่มีที่ทำกินและต้องอพยพเข้าตัวเมืองเพื่อเป็นแรงงานไร้ฝีมือ แต่ต้องตกงานในช่วงภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และไม่สามารถกลับไปทำนาในชนบทได้ จึงต้องอพยพพร้อมบุตรไปตามแหล่งนิคมอุตสาหกรรมเพื่อรองาน และพักพิงตามที่สาธารณะ เด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กปกติ และมีพ่อแม่ แต่ขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาสุขภาพร่างกาย ขาดโอกาสทางการศึกษา และขาดโอกาสที่จะพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต ซึ่งจากข้อมูลของ

กรมประชาสงเคราะห์แสดงให้เห็นจำนวนเด็กยากจนที่อยู่ในข่ายได้รับการสงเคราะห์มีเพิ่มขึ้น จำนวน 4 ล้านคน ในปี 2542 นอกจากนี้ พบว่า เด็กบนพื้นที่ราบสูง ที่เป็นเด็กแรกเกิดยังมีน้ำหนักต่ำกว่า 3,000 กรัม และเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ไม่ได้รับการฉีดวัคซีน รวมทั้ง เด็กที่มีอายุ 5-14 ปี มีภาวะขาดสารอาหาร และเจ็บป่วยด้วยโรคมาเลเรีย โรคผิวหนัง วัณโรค โรคพยาธิต่าง ๆ และโรคระบาดอื่น ๆ ซึ่งสาเหตุหนึ่งมาจากที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ การบริโภคอาหารไม่ถูกสุขอนามัย และไม่มีการวางแผนครอบครัว ส่วนในด้านการศึกษาคณะเด็กบนพื้นที่ราบสูง ยังไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่รัฐจัดให้ ถึงร้อยละ 23 ของกลุ่มอายุวัยเรียน

6) เด็กได้รับผลกระทบจากเอดส์

การติดเชื้อโรคเอดส์ในประเทศไทยเริ่มมีตั้งแต่ปี 2527 โดยในช่วงดังกล่าวมีเด็กอายุ 19 ปีลงมาเป็นเอดส์ 1,781 คน ลดลงเหลือ 1,104 คนในปี 2538 และลดลงเหลือ 249 คน ในปี 2540 ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุมาจากการติดเชื้อจากมารดา เพศสัมพันธ์และเข็มฉีดยาสารเสพติด (กระทรวงสาธารณสุข , 2540) ทั้งนี้ข้อมูลของกองโรคเอดส์, (2543) มีผู้ป่วยเอดส์ที่มีอายุตั้งแต่ 19 ปีลงมา จากเดือนกันยายน 2527 – 30 เมษายน 2543 รวม 8,344 คน และมีผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มีอาการ จำนวน 3,375 คน และจากการคาดประมาณของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล อ่างใน วิฑูร พูลเจริญ, (2542) พบว่าเด็กที่ไม่ติดเชื้อเอดส์กลุ่มอายุไม่เกิน 5 ปี และกลุ่มอายุไม่เกิน 13 ปี แต่ต้องกำพร้าเพราะบิดา/มารดาเป็นเอดส์ มีจำนวนสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2539 จาก 5,598 คน 15,474 คน เป็น 235,155 คน และ 268,512 คน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสังคมมีภาระที่จะต้องดูแลเด็ก ดังกล่าว ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์สามารถให้ความช่วยเหลือได้เพียง 165 คน และ 289 คน ในปี 2541 และ 2542 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่า การเสียชีวิตของบิดา มารดา ด้วยโรคเอดส์ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เพราะเป็นที่รังเกียจ ถูกเลือกปฏิบัติ ขาดผู้ดูแล และขาดโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

การสำรวจโครงสร้างประชากรเด็กในภาวะยากลำบาก โดยสรุปพบว่า จำนวน ประชากรมีไม่ชัดเจนและเป็นการคาดคะเน อายุของเด็กที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากลดลง และปัญหาของเด็กซับซ้อนหลายลักษณะ เพราะกลไกการจัดบริการยังมีลักษณะตั้งรับ และยึดภารกิจของหน่วยงานมากกว่าตัวเด็ก จึงไม่สามารถช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ และการเข้าไม่ถึงบริการ สำหรับการคุ้มครองทางกฎหมายยังมีปัญหาเรื่องการบังคับใช้ และยังมี

แนวคิดที่ไม่ทันต่อการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในภาวะการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ ครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยที่ใกล้ชิดกับเด็กและส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งหญิงและชายเป็นสาเหตุสำคัญที่ผลักดันให้เด็กตกอยู่ในภาวะยากลำบากและยังมิได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ หรือได้รับบริการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เพื่อให้ครอบครัวได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ในการเลี้ยงดูบุตร ปกป้องและแก้ไขปัญหามิให้เด็กตกอยู่ในภาวะยากลำบาก

ในขณะที่ปัญหาและสาเหตุของปัญหาดังกล่าวยังมีได้รับการแก้ไขให้บรรเทาความรุนแรงที่มีอยู่อย่างเป็นระบบครบวงจร สังคมไทยได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อีกทั้งสื่อมวลชนได้มีบทบาทมากขึ้นในฐานะผู้พิทักษ์และผู้แสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจ และส่งผลกระทบต่อครอบครัวที่ไม่สามารถปรับตัวในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครอบครัวเหล่านี้จะทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะยากลำบากมากขึ้น ประกอบกับเด็กที่คงอยู่ในภาวะยากลำบาก และยังมีได้รับการช่วยเหลือจะสร้างปัญหากลับคืนให้สังคม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้ทุกส่วนของสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา สถานศึกษา สื่อมวลชน องค์กรภาคเอกชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ได้ร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกในภาวะยากลำบาก

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อแก้ไขปัญหาลูกในภาวะยากลำบากให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข
- 2.2 เพื่อป้องกันมิให้เด็กกลุ่มเสี่ยงต้องตกอยู่ในภาวะยากลำบาก

3. เป้าหมาย

- 3.1 ครอบครัวมีความเข้มแข็ง และชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการลดจำนวนเด็กในภาวะยากลำบาก
- 3.2 เด็กที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก ได้รับการช่วยเหลือให้เข้าถึงบริการที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง
- 3.3 เครือข่ายการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรประชาชนในทุกระดับ มีการพัฒนาโดยเน้นเด็กในภาวะยากลำบากเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาลูก

4. ลักษณะของแผน

แผนแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก เป็นแผนเชิงนโยบายที่ชี้้นำการพัฒนากลุ่มเป้าหมายเด็กที่จำเป็นต้องพึ่งพิงผู้อื่นและไม่อาจปกป้องเรียกร้องสิทธิของตนเองได้ ในช่วงปี 2545-2549 โดยใช้แนวความคิดการจัดบริการที่ตอบสนองพัฒนาการของเด็กตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานในลักษณะองค์รวม คือ เด็ก ครอบครัว และชุมชน ที่มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกเด็กมิให้ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก อย่างมีคุณภาพ

5. การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

- 5.1 ทรนรงค์ให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง ได้เข้าใจและพร้อมที่จะร่วมมือและปฏิบัติตามแผน
- 5.2 ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชน ร่วมกันดูแลและกำหนดความต้องการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกเด็กในภาวะยากลำบาก
- 5.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับ ชุมชน องค์กรเอกชน และจังหวัด เป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดบทบาทการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่และความต้องการของท้องถิ่น
- 5.4 กระทรวงและกรมเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมหลัก และส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น
- 5.5 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ จะเป็นกลไกในการประสานการทำงานในระดับชาติ ประสานความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานกลาง ติดตามและประเมินผล ตลอดจนพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ทำงานด้านแผนงาน แผนเงิน แผนคน และหน่วยงานตรวจสอบ

6. การติดตามและประเมินผล

โดยที่การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติอาศัยกลไกหลายอย่าง และความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งในระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด จนถึงท้องถิ่น องค์กรนอกภาครัฐ และครอบครัวทั้งในเมืองและชนบท จึงมีความจำเป็นต้องมีระบบการติดตามประเมินผลเพื่อทราบความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับผิดชอบใช้เป็นเครื่องมือในการปรับแผนแก้ไข

ปัญหาเด็กในภาวะยากลำบากให้ได้ผลในระยะต่อไป ซึ่งการติดตามและประเมินผลจะสมบูรณ์ได้จำเป็นต้องดำเนินการจัดทำข้อมูลดังต่อไปนี้

- 6.1 จัดทำตัวชี้วัดความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน รวมทั้งคุณภาพของการบริการทางสังคม
- 6.2 จัดทำระบบฐานข้อมูลตั้งแต่ระดับท้องถิ่น จังหวัด และระดับชาติให้มีการจำแนกเพศ อายุและกลุ่มเด็กในภาวะยากลำบากให้ได้มาตรฐานประชากรที่สมบูรณ์และต่อเนื่อง
- 6.3 สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูล โดยใช้หน่วยงานกลางและหน่วยงานส่วนกลางร่วมกันวางระบบดังกล่าวให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

บทที่ 2

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก

ปัญหากลุ่มเด็กในภาวะยากลำบากมีลักษณะหลากหลาย ต้องอาศัยการวางแผนด้วยวิธีการรัดกุมในการแก้ไข และการผลักดันให้เกิดการแก้ไขในวงกว้างทั้งในระดับนโยบายของ รัฐบาล หน่วยงานของภาครัฐ ตลอดจนการสนับสนุนจากสังคม การมีส่วนร่วมของครอบครัว และ ชุมชน รวมทั้งตัวเด็กเอง เพื่อให้กลุ่มเด็กในภาวะยากลำบากหลุดพ้นจากการเป็นเหยื่อของสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย สามารถเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานทางสังคมและพัฒนาตนเองได้ เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมทั้งเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นเด็กในภาวะยากลำบาก อันเนื่องมาจากอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะความเป็นอยู่ และสภาพครอบครัวที่ไม่สามารถประกอบสัมมาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความไม่ปลอดภัยต่อเด็ก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ดังนั้น จึงมีการกำหนดมาตรการ วิธีดำเนินการ และองค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจโดยตรงตามกฎหมาย หรือมีโครงสร้างหน่วยงานรองรับ และจะเป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างภาคีร่วมพัฒนา และหน่วยงานสนับสนุนซึ่งเป็นภาคีการพัฒนาโดยสนับสนุนงบประมาณหรือส่งเสริมทางวิชาการหรือร่วมพิจารณาเฉพาะกิจ ดังนี้

1. มาตรการพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครอบครัว ชุมชน สังคม และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีความเข้มแข็ง ตลอดจนสื่อสารมวลชนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก โดยมีวิธีดำเนินการ และองค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

ที่	วิธีดำเนินการ	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ	
		องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	องค์กร/หน่วยงานสนับสนุน
1.	ครอบครัว ส่งเสริมให้เด็กและครอบครัวมีความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ของบิดา มารดา และผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตร	ครอบครัว สถาบันทางศาสนา สถานศึกษา	สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2.	ส่งเสริมความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกที่ดีของคนในครอบครัว	อบต. เทศบาล	
3.	ส่งเสริมให้ครอบครัวมีอาชีพและดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	กทม. จังหวัด	สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว
4.	ส่งเสริมและสนับสนุนครอบครัวให้คงไว้ซึ่งค่านิยมและวิถีชีวิตตามแบบของครอบครัวไทย	องค์กรเอกชน	
5.	สร้างความเข้าใจ เจตคติให้ครอบครัวตระหนักถึงคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม กระทรวงสาธารณสุข	
6.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวรู้จักการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อเข้าถึงการบริการ		
7.	ส่งเสริมการให้บริการแนะแนว และให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวให้สอดคล้องกับหลักวิชาการและวัฒนธรรมของชุมชน และสังคมไทย		
8.	สนับสนุนการจัดกิจกรรมในชุมชนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวในโอกาสต่าง ๆ		

ที่	วิธีดำเนินการ	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ	
		องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	องค์กร/หน่วยงานสนับสนุน
1.	ชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการเฝ้าระวังปัญหาของเด็ก	สถาบันทางศาสนา สถานศึกษา อบต. เทศบาล กทม. จังหวัด องค์กรเอกชน กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม กระทรวงสาธารณสุข
2.	สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีบทบาทรับผิดชอบในการช่วยเหลือ คุ่มครอง บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาเด็ก		
3.	ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก โดยการให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสื่อ		
4.	สนับสนุนให้ชุมชนจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกันและกัน		
5.	ส่งเสริมให้มีกองทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กในภาวะยากลำบากในชุมชน ซึ่งจัดการโดยประชาคม		
6.	ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพในชุมชน โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน ร่วมให้การสนับสนุน		
7.	สนับสนุนให้มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารและการบริการให้คำปรึกษาในชุมชน		
8.	จัดบริการทางสังคมให้เข้าถึงชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน		

ที่	วิธีดำเนินการ	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ	
		องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	องค์กร/หน่วยงานสนับสนุน
1.	สังคม เร่งรัดให้มีการกำหนดนโยบายทางสังคมที่ชัดเจนอย่างเป็นองค์รวม	ครอบคลุม สถาบันทางศาสนา สถานศึกษา อบต. เทศบาล กทม. จังหวัด องค์กรเอกชน	กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักนายกรัฐมนตรี
2.	รณรงค์ให้ผู้กำหนดนโยบายและนักการเมืองเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก		
3.	ประสานเครือข่ายเพื่อให้เกิดศูนย์ช่วยเหลือฉุกเฉิน		
4.	ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องกระบวนการส่งต่อเครือข่ายช่วยเหลือเด็ก		
5.	รณรงค์ให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมเป็นสื่อในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก		
6.	ส่งเสริมให้มีสถานที่นันทนาการและเวทีแสดงความคิดเห็น		
7.	สร้างความรับผิดชอบในเรื่องระเบียบวินัยทางสังคม		

ที่	วิธีดำเนินการ	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ	
		องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	องค์กร/หน่วยงานสนับสนุน
1	สื่อมวลชน สร้างแรงจูงใจและเพิ่มบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการมีส่วนร่วมป้องกัน ช่วยเหลือ และพัฒนาเด็กในภาวะยากลำบาก	ครอบคลุม สถาบันทางศาสนา อบต. เทศบาล กทม. จังหวัด องค์กรเอกชน	สำนักนายกรัฐมนตรี
2.	สร้างความตระหนักให้สื่อมวลชนและนักธุรกิจเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ		
3.	สนับสนุนให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับเด็กในภาวะยากลำบากรู้จักการทำงานร่วมกับสื่อมวลชน		
4.	สนับสนุนการจัดสื่อทางเลือกในชุมชน		

2. มาตรการพัฒนาระบบช่วยเหลือ ค้ำครอง ป้องกัน บำบัดฟื้นฟู และพัฒนา
วัตถุประสงค์

เพื่อให้เด็กในภาวะยากลำบากได้รับการช่วยเหลือและเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง โดยมีวิธีดำเนินการ และองค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

ที่	วิธีดำเนินการ	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ	
		องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	องค์กร/หน่วยงานสนับสนุน
1.	สนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามและค้นหาเด็กในภาวะยากลำบาก	ครอบครัว	กระทรวงแรงงาน
2.	พัฒนากระบวนการการช่วยเหลือฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ	สถาบันทางศาสนา	และสวัสดิการสังคม
3.	พัฒนาข้อมูลการติดตามและค้นหาเพื่อช่วยเหลือเด็ก	สถานศึกษา	กระทรวงมหาดไทย
4.	ส่งเสริมให้มีการสงเคราะห์ในลักษณะชุมชนบำบัดทุกหมู่บ้าน	อบต.	กระทรวงสาธารณสุข
5.	สนับสนุนให้มีการขยายหน่วยบริการทางสังคมทั่วประเทศ เพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือ และให้ที่พักพิงแก่เด็ก	เทศบาล	กระทรวงการศึกษา
6.	ส่งเสริมและสนับสนุนการมีครอบครัวทดแทนสำหรับเด็กที่ไม่มีครอบครัว	กทม.	ศาสนาและวัฒนธรรม
7.	ลดขั้นตอนและแก้ไข กฎ ระเบียบ ที่เป็นอุปสรรคในการช่วยเหลือ ค้ำครอง ป้องกัน บำบัด พื้นฟูและพัฒนา	จังหวัด	กระทรวงยุติธรรม
8.	สนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในชุมชน สำหรับการบริการเด็กอย่างต่อเนื่อง	องค์กรเอกชน	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
9.	สร้างเจตคติการทำงานอย่างเป็นระบบเครือข่าย และใช้คนในท้องถิ่น/ชุมชนรับผิดชอบดำเนินงาน		
10.	เสริมสร้างความเข้มแข็งในการส่งต่ออย่างเป็นระบบครบวงจร		
11.	พัฒนารูปแบบการให้บริการที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กมีทางเลือกที่จะพัฒนาตนเอง		

3. มาตรการพัฒนาคุณภาพบริการทางสังคม

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาระบบบริการทางสังคมให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และสามารถกระจายบริการทางสังคมเชิงรุกแก่เด็กในภาวะยากลำบากได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีวิธีดำเนินการ และองค์กร/หน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

ที่	วิธีดำเนินการ	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ	
		องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	องค์กร/หน่วยงานสนับสนุน
1.	ปรับทัศนคติของคนในสังคมให้เข้าใจวิธีการช่วยเหลือและพัฒนาเด็กในภาวะยากลำบาก	ครอบครัว สถาบันทางศาสนา สถานศึกษา	กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
2.	พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษอย่างต่อเนื่องในการช่วยเหลือ บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กในภาวะยากลำบาก	อบต. เทศบาล กทม, จังหวัด	กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3.	สร้างปฏิสัมพันธ์ความเป็นมิตรในการสงเคราะห์ บำบัด ฟื้นฟูและพัฒนาเด็กในภาวะยากลำบาก	องค์กรเอกชน	สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
4.	สนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็นเพื่อสะท้อนความต้องการและปัญหาของเด็ก		
5.	สนับสนุนการจัดบริการด้านการศึกษ การอบรมอาชีพอย่างครบวงจร โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน		
6.	ส่งเสริมการให้บริการลักษณะสหวิชาชีพ โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน		
7.	สนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการทางสังคมต่าง ๆ แก่ประชาชน		

ที่	วิธีดำเนินการ	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ	
		องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	องค์กร/หน่วยงานสนับสนุน
8.	เสริมสร้างทักษะของเด็กในการเข้าถึงข้อมูลและบริการทางสังคม		
9.	ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการทางสังคมให้สอดคล้องทันต่อเหตุการณ์ตามความต้องการ		
10.	ขยายผลการบริการและกำหนดพื้นที่รับผิดชอบเพื่อดูแลเด็กในภาวะยากลำบากอย่างทั่วถึง		
11.	สนับสนุนการสงเคราะห์ครอบครัวในเรื่องที่พัก เครื่องนุ่งห่ม อาหาร และยารักษาโรค		
12.	ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรที่ทำงานบริการเด็กให้ได้รับสวัสดิการ ขวัญ และกำลังใจอย่างเหมาะสม		
13.	เร่งรัดและสนับสนุนการสร้างตัวชี้วัดของคุณภาพบริการและทำการประเมินผลเพื่อพัฒนาการให้บริการ		

4. มาตรการพัฒนากลไกการบริหารและการจัดการ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนากลไกระบบราชการ และปรับปรุงการบริหารการจัดการภายในองค์กร และระหว่างองค์กรให้ช่วยเหลือเด็กในภาวะยากลำบากอย่างเป็นองค์รวมตามความต้องการของพื้นที่ โดยมีวิธีดำเนินการ และองค์กร/หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

ที่	วิธีดำเนินการ	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ	
		องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบสนับสนุน
1.	สร้างทัศนคติแก่บุคลากรของรัฐให้เห็นความสำคัญในการช่วยเหลือเด็กในภาวะยากลำบากและปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน	สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม กระทรวงมหาดไทย	
2.	จัดทำฐานข้อมูลเด็กในภาวะยากลำบากในระดับจังหวัดและระดับชาติ	กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข	
3.	พัฒนาระบบการใช้ข้อมูลร่วมกันในการเข้าถึงเด็กในภาวะยากลำบาก	กทม. สอ.ดย.	
4.	สนับสนุนการจัดทำ งาน/โครงการ ระหว่างภาครัฐกับเอกชนในการแก้ไข และขยายบริการสำหรับเด็กในภาวะยากลำบาก	สกว. สถาบันแห่งชาติเพื่อ การพัฒนาเด็กและ ครอบครัว จังหวัด เทศบาล	
5.	สนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพเครือข่ายการดูแลเด็กในภาวะยากลำบาก	อบต.	
6.	สนับสนุนให้มีระบบตรวจสอบกลไกการทำงาน โดยองค์กรเอกชน และชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนจากปัจเจกบุคคลผู้เสียหายจากกลไกการทำงานของหน่วยงาน	สถาบันทางวิชาการ	
7.	สนับสนุนให้มีการวิจัยและขยายผลเพื่อการแก้ไขปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก		
8.	ศึกษารูปแบบและวิธีการแก้ไขปัญหาลูกในภาวะยากลำบาก โดยการประสานงานกับองค์กรพัฒนาเด็กระหว่างประเทศ		

5. มาตรการทางกฎหมาย

วัตถุประสงค์

เพื่อออกกฎหมายบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดต่อเด็ก และทบทวน ปรับปรุง กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถคุ้มครอง และบังคับใช้ให้เกิดผลทันกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีวิธี ดำเนินการ และองค์กร/หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

ที่	วิธีดำเนินการ	องค์กร/หน่วยงานรับผิดชอบ	
		องค์กร/หน่วย งานรับผิดชอบ หลัก	องค์กร/หน่วย งานรับผิดชอบ สนับสนุน
1.	ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริการ แก่เด็กในภาวะยากลำบากทุกกลุ่ม	สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พรรคการเมือง	องค์กรเอกชน สื่อมวลชน
2.	ออกกฎหมายใหม่ที่เหมาะสมกับการช่วยเหลือเด็ก ให้พ้นจากภาวะยากลำบาก		
3.	ออกกฎหมายคุ้มครองและป้องกัน มิให้เด็กตกอยู่ใน ภาวะยากลำบาก		
4.	ออกกฎหมายลงโทษแก่ผู้ทำการใด ๆ อันเป็นการล่อลวง ละเมิดและเป็นสาเหตุให้เด็กตกอยู่ในภาวะยากลำบาก		
5.	ปรับกระบวนการผ่านหรือคัดค้านกรองกฎหมายที่ล่าช้า ให้ ทันกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อมิให้เด็กตกเป็นเหยื่อของ กระบวนการทางกฎหมาย		

บรรณานุกรม

กระทรวงสาธารณสุข. 2542. สถิติสาธารณสุข 2540. กรุงเทพฯ : องค์การทหารผ่านศึก.

กระทรวงสาธารณสุข. 2541. "รายงานการตาย" สถิติสาธารณสุข 2541. กรุงเทพฯ : องค์การทหารผ่านศึก.

กรมประชาสงเคราะห์. 2542. สถิติสวัสดิการสังคมและงานประชาสงเคราะห์. กรุงเทพฯ.

กองโรคเอดส์. 2543. สถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ในประเทศไทย. เอกสารอัดสำเนา.

มหาวิทยาลัยมหิดล. 2541. รายงานการสำรวจข้อมูลพื้นฐานคนพิการในวัยเรียนและก่อนวัยเรียน. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล : นครปฐม.

วิพุธ พูลเจริญ. 2542. ทิศทางการพัฒนากลไกภาครัฐในการประสานงานจัดการปัญหาเอดส์แห่งชาติ.

ศาลเยาวชนและครอบครัว, สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. 2541. รายงานประจำปี 2541. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2542. ข้อมูลผู้เข้ารับการบำบัดรักษาปีปฏิทิน 2542. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. รายงานสรุปผลการประชุมปฏิบัติการระดมความคิดเพื่อจัดทำแผนแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนในระดับพื้นที่ภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 18 – 19 พฤษภาคม 2541. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. รายงานสรุปผลการประชุม
ปฏิบัติการระดมความคิดเพื่อจัดทำแผนแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 21 – 22 พฤษภาคม 2541. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. รายงานสรุปผลการประชุม
ปฏิบัติการระดมความคิดเพื่อจัดทำแผนแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่
ภาคใต้ ระหว่างวันที่ 4 – 5 สิงหาคม 2541. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. รายงานสรุปผลการประชุม
ปฏิบัติการระดมความคิดเพื่อจัดทำแผนแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่
กรุงเทพมหานคร วันที่ 2 กันยายน 2541. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. รายงานสรุปผลการประชุม
ปฏิบัติการระดมความคิดเพื่อจัดทำแผนแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่
ภาคกลาง ระหว่างวันที่ 20 – 21 ตุลาคม 2541. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. รายงานสรุปผลการประชุม
ปฏิบัติการระดมความคิดเพื่อจัดทำแผนแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่
จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 20 – 21 มกราคม 2542. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2542. ร่างนโยบายและแผนขจัด
ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี. ร่างฉบับที่ 3 แก้ไขเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2542.
เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2539. รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร รอบที่ 1 : กุมภาพันธ์ 2539. กรุงเทพฯ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2542. รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร รอบที่ 1 : กุมภาพันธ์ 2542. กรุงเทพฯ.

สำนักวิจัยเอแบค-เคเอสซีอินเตอร์เนตโพลล์, มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. 2542. ผลการวิจัย เรื่อง สภาพปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา และการประมาณค่าจำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่ใช้ยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

(สำเนา)

คำสั่งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

ที่ 15/2540

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานการจัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน
ในภาวะยากลำบาก

ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ 3/2540 เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2540 เห็นชอบให้ดำเนินงานประสานการจัดทำแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในภาวะยากลำบากให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2521, มติคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2536 เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2536 และมติคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2540 เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2540 จึงให้แต่งตั้งคณะกรรมการประสานการจัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในภาวะยากลำบาก ขึ้นดังนี้

1. เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและ ประสานงานเยาวชนแห่งชาติ	อนุกรรมการที่ปรึกษา
2. นายไสว พรหมณี	ประธานอนุกรรมการ
3. รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริม และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ
4. ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนงานเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและ ประสานงานเยาวชนแห่งชาติ	อนุกรรมการ
5. นิตินกร 8 ว. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ	อนุกรรมการ

6. ผู้แทนกรุงเทพมหานคร อนุกรรมการ
7. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อนุกรรมการ
8. ผู้แทนสำนักนโยบายและแผน อนุกรรมการ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
9. ผู้แทนกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน อนุกรรมการ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
10. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน อนุกรรมการ
และสวัสดิการสังคม
11. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ อนุกรรมการ
12. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อนุกรรมการ
13. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข อนุกรรมการ
14. ผู้แทนกรมอนามัย อนุกรรมการ
15. ผู้แทนสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน อนุกรรมการ
16. นายกมล รอดคล้าย อนุกรรมการ
17. รองศาสตราจารย์ สมพงษ์ จิตระดับ อนุกรรมการ
18. หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน อนุกรรมการ
กองนโยบายและแผนงานเยาวชน
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
(นางสุจารี สวงโท) และเลขานุการ
19. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 อนุกรรมการ
กองนโยบายและแผนงานเยาวชน
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
(นางยุภาผล สระน้อย) และผู้ช่วยเลขานุการ

20. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6
กองนโยบายและแผนงานเยาวชน
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
(นางสาวปราณีต คงอ้อม)

อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการฯ ชุดนี้มีหน้าที่

1. กำหนดแนวทางและประสานงานการจัดทำแผนงานในการแก้ไขปัญหาเด็ก
ในภาวะยากลำบากทุกกลุ่ม รวมทั้งกำหนดงบประมาณ และแหล่งที่มาของ
งบประมาณ
2. แต่งตั้งคณะทำงานได้ตามความเหมาะสม
3. รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน
แห่งชาติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2540

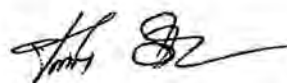
ลงนาม สุขวิช รังสิตพล

(นายสุขวิช รังสิตพล)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

(สำเนาถูกต้อง)

(นางสาวปราณีต คงอ้อม)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6

